

Certificat de fallida jurídica constitucional

Dll, 10/11/2014 per Eduard Ibáñez

[Apunts eticopolitics](#)

L'extraordinària i impressionant manifestació de voluntat ciutadana expressada en la consulta d'ahir 9 de novembre, culminació de les enormes mobilitzacions dels darrers anys, permet afirmar que la Constitució espanyola de 1978 i l'ordre jurídicopolític que se'n deriva han deixat de tenir plena vigència jurídica a Catalunya.

Vull precisar el sentit d'aquesta afirmació: no és que s'hagi produït solament una pèrdua de legitimitat política o sociològica de la Constitució. El que s'ha esfondrat és la seva mateixa vigència jurídica, el seu valor jurídicament vinculant, el seu caràcter de dret polític vigent.

El fet que en un determinat territori, sigui quin sigui, s'expressi de manera de tan clara i insistent una voluntat ciutadana de rebuig de l'ordre jurídicopolític vigent, per part d'una proporció tan notable de la seva població, expressada fins i tot contra la voluntat i contra la prohibició expressa dels màxims poders polítics establerts (Govern i Tribunal Constitucional), i fins i tot sota l'amenaça de processament criminal, equival a una mena d'aixecament ciutadà, si bé de caràcter cívic, pacífic i estrictament democràtic. En definitiva, el que s'ha produït és una deslegitimació expressa, pública i massiva de l'ordre polític vigent.

A més, en aquest cas, el que fa més evident i explosiu aquest fet és que l'aixecament ciutadà és protagonitzat en bona mesura per una comunitat ètnica o nacional històrica diferenciada, dotada de drets humans inalienables i irrenunciables, començant pel dret a existir i ser reconeguda políticament com a tal.

Això no és solament un fenomen polític de gran envergadura i que ha de ser afrontat de forma immediata. És que té conseqüències jurídiques notables: el màxim poder polític, l'Estat mateix, ha perdut el reconeixement ciutadà necessari per a la seva legitimació per actuar com a tal poder, és a dir, per prendre decisions vinculants i coercitives i, en definitiva, per produir actes amb força de dret. És més, la seva mateixa existència actual com a realitat jurídica, com a Estat, es troba en qüestió.

I és que el dret no és simplement la existència fàctica d'una voluntat política que es pugui imposar per la força i la coacció. Per ser veritable dret, és necessari que emani d'un poder polític legítim i reconegut com a tal (i en una democràcia moderna, això exigeix el reconeixement dels ciutadans afectats) i que respecti els mínims de la moralitat pública, fonamentalment els drets humans, tant de les persones com dels pobles.

Quan les normes i decisions jurídiques són flagrantment contràries als mínims ètics o bé són produïdes per un poder polític no reconegut o àmpliament deslegitimant en un determinat territori o per un determinat grup nacional, aleshores no tenen valor de dret i, per tant, no són jurídicament vinculants. Si malgrat això, aquestes normes pretenen imposar-se, aleshores es tracta de pura coacció o violència, de la mateixa naturalesa que la que exerceix una dictadura o

una banda de malfactors. Afirmar el contrari és propi d'un positivisme jurídic cec, que ha causat greus mals en la història.

En aquest sentit, la doctrina social de l'Església ha estat sempre molt clara, afirmant que el subjecte de l'autoritat política és el poble i que aquesta autoritat s'ha deixat guiar per l'ordre moral. De l'ordre moral deriva el seu poder per obligar, desvinculada del qual perd tota legitimitat. En paraules de Sant Tomàs d'Aquino: "Quan una llei s'oposa a la raó, se l'anomena llei iniqua; en aquest cas, deixa de ser llei i esdevé més aviat un acte de violència".

Amb tot això no vull dir, ni molt menys, que se m'entengui bé, que la totalitat del sistema jurídic vigent a Espanya no sigui aplicable a Catalunya, ni que sigui legítim el seu incompliment indiscriminat. El que vull dir és que, com ha succeït en altres moments de la història, aquí i arreu, l'ordre constitucional ha fet fallida i ha de ser immediatament reinterpretat o modificat, a la llum de les noves circumstàncies, a fi de no esdevenir una força de pura coacció o prevaricació. Ha de ser modificat o reinterpretat per tal de fer possible determinar democràticament l'estatus polític que correspongui al poble de Catalunya, sobre la base de la seva voluntat majoritària, els seus drets nacionals i el bé comú. Així doncs, ja no es pot apel·lar a la Constitució ni al dret per obstaculitzar més aquesta exigència èticopolítica.